

DECYZJA KOMISJI

z dnia 19 stycznia 2005 r.

dotycząca postępowania przewidzianego w art. 81 Traktatu WE oraz art. 53 Porozumienia EOG przeciwko Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals BV, Akzo Nobel Functional Chemicals BV, Akzo Nobel Base Chemicals AB, Eka Chemicals AB i Akzo Nobel AB solidarnie, Clariant AG i Clariant GmbH solidarnie, Elf Aquitaine SA i Arkema SA solidarnie oraz Hoechst AG

(sprawa C.37.773 – MCAA)

(notyfikowana jako dokument nr C(2004) 4876)

(Jedynie teksty w języku angielskim, francuskim i niemieckim są autentyczne)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2006/897/WE)

W dniu 19 stycznia 2005 r. Komisja przyjęła decyzję dotyczącą postępowania przewidzianego w art. 81 traktatu WE oraz w art. 53 Porozumienia EOG. Zgodnie z przepisami art. 30 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 ⁽¹⁾ Komisja niniejszym podaje do wiadomości nazwy stron oraz istotną treść decyzji, wraz z informacją na temat wszelkich nałożonych grzywien, mając równocześnie na uwadze uzasadniony interes przedsiębiorstw związany z ochroną ich działalności handlowej. Pełen tekst decyzji w wersji nieopatrzonej klauzulą poufności, w językach autentycznych sprawy oraz w językach roboczych Komisji, znajduje się na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji: <http://europa.eu.int/comm/competition>.

I. STRESZCZENIE OPISU NARUSZENIA**Wprowadzenie**

- (1) Niniejsza decyzja skierowana jest do przedsiębiorstw Akzo Nobel NV; Akzo Nobel Nederland BV; Akzo Nobel Chemicals BV; Akzo Nobel Functional Chemicals BV; Akzo Nobel Base Chemicals AB; Eka Chemicals AB i Akzo Nobel AB (zwane dalej „Akzo”), solidarnie; Clariant AG i Clariant GmbH (zwane dalej „Clariant”) solidarnie; Elf Aquitaine SA (zwane dalej „Elf Aquitaine”) i Arkema SA (zwane dalej „Arkema”, dawniej Atofina SA), solidarnie; oraz Hoechst AG (zwane dalej „Hoechst”).
- (2) Ze względu na fakt, że Atofina była nazwą używaną w trakcie całego postępowania administracyjnego, niniejsze streszczenie zawiera przede wszystkim odniesienia do Atofina SA (lub Atofina), a nie do Arkema, która jest adresatem niniejszej decyzji.
- (3) Adresaci decyzji dopuścili się pojedynczego i ciągłego naruszenia przepisów art. 81 traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (dalej zwany „traktatem WE” lub „traktatem”) oraz, począwszy od dnia 1 stycznia 1994 r., przepisów art. 53 ust. 1 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (dalej zwane „porozumieniem EOG”), obejmującego całe terytorium EOG.
- (4) Komisja rozpoczęła dochodzenie na rynku kwasu monochlorooctowego, obejmującym cały obszar EOG, po otrzymaniu w grudniu 1999 r. wniosku o złagodzenie sankcji od firmy Clariant. W trakcie dochodzenia ustalono, że kartel istniał co najmniej od 1 stycznia 1984 r. do 7 maja 1999 r.

Rynek kwasu monochlorooctowego

- (5) Kwas monochlorooctowy jest aktywnym chemicznie kwasem organicznym, który stanowi półprodukt chemiczny wykorzystywany w produkcji detergentów, spoiw, środków pomocniczych dla włókiennictwa oraz zagęszczaczy stosowanych w żywności, środkach farmaceutycznych i kosmetykach.
- (6) Za rynek geograficzny uznano cały obszar EOG. W 1998 r., który był ostatnim pełnym rokiem występowania przypadku naruszenia konkurencji, wartość tego rynku wynosiła w przybliżeniu 121 mln EUR. W okresie objętym dochodzeniem, działalność kartelu obejmowała prawie cały rynek wspólnotowy i rynek EOG.

Opis kartelu

- (7) W odniesieniu do organizacji kartelu, można przyjąć, że kontakty między głównymi producentami kwasu monochlorooctowego miały miejsce pod koniec lat siedemdziesiątych i na początku lat osiemdziesiątych; były to w tym okresie głównie kontakty dwustronne, w trakcie których wymieniano informacje dotyczące klientów i cen.
- (8) W okresie od początku do połowy lat osiemdziesiątych zaczęto organizować spotkania wielostronne, a przyjmowane ustalenia stały się bardziej konkretne i miały na celu ochronę udziałów w rynku uczestników kartelu. Na tym etapie uczestnikami kartelu były firmy Hoechst, Akzo oraz Atochem SA (później Atofina SA, obecnie Arkema). W 1997 r., po przejściu od firmy Hoechst jej działalności w sektorze kwasu monochlorooctowego, do wymienionej grupy przedsiębiorstw dołączyła firma Clariant.
- (9) W tym okresie spotkania uczestników kartelu odbywały się 2 do 4 razy do roku; były to spotkania wielostronne, organizowane na zasadzie rotacji w krajach pochodzenia uczestników kartelu. W dalszym ciągu utrzymywano kontakty dwustronne, uczestnicy spotykali się także na specjalnie zorganizowanych spotkaniach i przy innego typu okazjach.

⁽¹⁾ Dz.U. L 1 z 4.1.2003, str. 1. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 411/2004 (Dz.U. L 68 z 6.3.2004, str. 1).

- (10) W 1993 r. działalność kartelu przybrała bardziej usystematyzowaną formę, co miało pozwolić na sporządzanie bardziej przejrzystych zestawień danych statystycznych, zahamowanie oszustw, zapewnienie większej kontroli nad handlowcami oraz wprowadzenie systemu rekompensat. Ustanowiono także formalny system wymiany danych dotyczących cen i sprzedaży kwartalnej.
- (11) Ponadto, próbując znaleźć uzasadnienie dla takiej wymiany danych dotyczących sytuacji na rynku, odwołano się do usług organizacji statystycznej – [...] (dalej „[...]”). [...] dostarczała zbiorcze dane statystyczne, a uczestnicy kartelu spotykali się z przedstawicielami firmy dwa razy do roku. Spotkania odbywały się głównie w [...], a tematem rozmów były dostarczane przez [...] dane oraz inne, istotne dla sektora kwasu monochlorooctowego, kwestie.
- (12) Jednakże te oficjalne spotkania były przykrywką dla rzeczywistego celu, jakim było omawianie przez uczestników wprowadzania w życie przyjętych przez kartel ustaleń. Nielegalne spotkania zasadniczo odbywały się w wieczór poprzedzający spotkanie z firmą [...], w innym miejscu niż to spotkanie. W okresie od 1994 do 1999 r. zaplanowano 13 spotkań z przedstawicielami firmy [...]; prawdopodobnie ostatnie z nich zostało anulowane.
- (13) O ile sama organizacja kartelu mogła zmieniać się na przestrzeni czasu, jego główne cele nie uległy zmianie. Wśród nich należy wymienić podział rynku pod względem wielkości produkcji i klientów w celu zachowania swoich udziałów w rynku. Dodatkową ochroną dla udziałów w rynku był obowiązujący uczestników kartelu system rekompensat w przypadku zbyt niskiej lub zbyt wysokiej sprzedaży. Wymieniono dużą ilość informacji dotyczących sprzedaży i cen, istnieją także dowody na przeprowadzanie uzgodnionych podwyżek cen.

II. GRZYWNY

Wkوتا podstawowa

Waga naruszenia

- (14) Naruszenie polegało na podziale rynku pod względem klientów i wielkości produkcji, uzgadnianiu podwyżek cen, wprowadzeniu systemu rekompensat, który miał na celu zapewnienie przestrzegania ustalonych podziałów, wymianie informacji dotyczących wielkości sprzedaży i cen oraz regularny udział w spotkaniach, zarówno wielostronnych jak i dwustronnych, jak również innego rodzaju kontakty mające na celu zapewnienie skutecznego funkcjonowania kartelu. Z względu na swój charakter, tego typu działania stanowią bardzo poważne naruszenie przepisów art. 81 traktatu WE oraz ust. 53 ust. 1 Porozumienia EOG.
- (15) Porozumienia kartelowe były realizowane przez producentów, których działalność w omawianym okresie obejmowała większą część wspólnego rynku oraz, od 1 stycznia 1994 r., rynku EOG. Miały one zatem wpływ na rynek kwasu monochlorooctowego we Wspólnocie i w EOG.
- (16) Biorąc pod uwagę charakter działań, będących przedmiotem dochodzenia, Komisja uznała, że przedsiębiorstwa, do których skierowana jest niniejsza decyzja, dopuściły się bardzo poważnego naruszenia art. 81 traktatu WE oraz art. 53 ust. 1 Porozumienia EOG.

Zróznicowane traktowanie

- (17) W celu oceny udziału w rynku każdego z przedsiębiorstw, a tym samym rzeczywistego wpływu na rynek, stworzono kilka kategorii przedsiębiorstw, w których zostały one pogrupowane w zależności od ich względnego znaczenia na przedmiotowym rynku.
- (18) Komisja uznała za stosowne przyjęcie za podstawę oceny rzeczywistego znaczenia danego przedsiębiorstwa na przedmiotowym rynku wielkość obrotu towarowego na całym terytorium EOG. Ta ocena, dokonana na podstawie obrotu towarowego na całym terytorium EOG, obejmowała ostatni pełny rok występowania przypadku naruszenia konkurencji – rok 1998 w odniesieniu do wszystkich przedsiębiorstw, z wyłączeniem firmy Hoechst, która wycofała się z rynku kwasu monochlorooctowego w połowie 1997 r. i w związku z tym za referencyjny okres dla tej firmy przyjmuje się rok 1996.
- (19) W 1998 r. głównymi producentami kwasu monochlorooctowego na rynku EOG były firmy Akzo, Clariant i Atofina, których udziały w rynku wynosiły odpowiednio w przybliżeniu 44 %, 34 % i 17 %. W 1996 r., przed wycofaniem się firmy Hoechst z rynku kwasu monochlorooctowego w połowie 1997 r., jej udział w rynku wynosił 28 %. Dokonano następującego podziału przedsiębiorstw: kategoria pierwsza: Akzo; kategoria druga: Hoechst oraz Clariant; kategoria trzecia: Atofina.

Odpowiedni skutek odstrasżający

- (20) System grzywnien nakładanych za bardzo poważne naruszenia pozwala na ustalenie ich wysokości na takim poziomie, aby zapewnić ich dostateczny skutek odstrasżający, przy uwzględnieniu wielkości poszczególnych przedsiębiorstw. Komisja przyjęła, że w 2003 r. obroty Atofina/Elf Aquitaine wynosiły 84,5 mld EUR, a firmy Akzo – 13 mld EUR. Dlatego też Komisja uznała za właściwe zwiększyć grzywnę nałożoną na Atofina/Elf Aquitaine mnożąc ją przez współczynnik 2,5, a grzywnę nałożoną na Akzo – przez współczynnik 1,5.

Czas trwania

- (21) Naruszenie konkurencji przez Akzo i Atofinę ma charakter długotrwały. Obie firmy były uczestnikami kartelu w okresie od stycznia 1984 r. do maja 1999 r., tj. przez okres piętnastu lat i czterech miesięcy, co jest uzasadnieniem dla zwiększenia o 150 % podstawowej kwoty grzywny dla obu przedsiębiorstw.
- (22) Hoechst również dopuścił się naruszenia przez długi okres czasu, biorąc udział w nielegalnych porozumieniach od stycznia 1984 r. do końca czerwca 1997 r., tj. przez okres 13 lat i 6 miesięcy, co jest uzasadnieniem dla zwiększenia o 135 % podstawowej kwoty grzywny nałożonej na tę firmę.
- (23) Firma Clariant była uczestnikiem kartelu jedynie w okresie od lipca 1997 r., tj. daty przejęcia działalności w sektorze kwasu monochlorooctowego od firmy Hoechst, do maja 1999 r. Jej udział trwał zatem przez okres 1 roku i 10 miesięcy, co jest uzasadnieniem dla zwiększenia o 15 % podstawowej kwoty grzywny nałożonej na tę firmę.

Okoliczności obciążające

Ponowne naruszenie

- (24) W okresie wystąpienia przypadku naruszenia, dwa spośród przedsiębiorstw, które są adresatami niniejszej decyzji, były przedmiotem uprzednich decyzji Komisji w sprawach kartelowych. Firma Hoechst była przedmiotem decyzji Komisji PVC II (94/599/WE z dnia 27 lipca 1994 r.) oraz Dyestuffs (69/243/EWG z dnia 24 lipca 1969 r.). Decyzja PVC II była także skierowana do Atofina. Te okoliczności obciążające są uzasadnieniem dla zwiększenia o 50 % podstawowej kwoty grzywny, nałożonej na przedsiębiorstwa Hoechst i Atofina.

Okoliczności łagodzące

Wydajna współpraca poza zakresem stosowania zawiadomienia w sprawie obniżania grzywny z 1996 r.

- (25) Akzo złożyła dobrowolne oświadczenie, które pozwoliło Komisji stwierdzić, że Eka Nobel AB, Eka Nobel Skoghall AB oraz Nobel Industrier AB (teraz odpowiednio Eka Chemicals AB, Akzo Nobel Base Chemicals AB oraz Akzo Nobel AB) były niezależnie zaangażowane w działalność kartelu od dnia 15 czerwca 1993 r. do dnia 25 lutego 1994 r., tj. momentu w którym przedsiębiorstwa te stały się częścią grupy Akzo. Na skutek ujawnionych przez Akzo informacji, wysokość nałożonej na te przedsiębiorstwa grzywny jest wyższa niż miałyby to miejsce w przypadku braku współpracy. Mając na celu zapewnienie sprawiedliwego traktowania oraz zważywszy na szczególne okoliczności omawianej sprawy, Komisja uznała zatem za stosowne nałożenie zerowej grzywny za naruszenie przepisów konkurencji, którego wyżej wymienione przedsiębiorstwa dopuściły się jako przedsiębiorstwa niezależne.

Zastosowanie zawiadomienia w sprawie obniżania grzywny z 1996 r.

- (26) Trzy spośród przedsiębiorstw będących adresatami niniejszej decyzji (Akzo, Atofina i Clariant) współpracowały z Komisją na różnych etapach dochodzenia w sprawie naruszenia w celu uzyskania uprzywilejowanego traktowania, przewidzianego w zawiadomieniu Komisji w sprawie obniżania grzywny z 1996 r. ⁽²⁾
- (27) W decyzji przepisy zawiadomienia zostały zastosowane w następujący sposób:
1. *Nienakładanie grzywny lub bardzo poważne zmniejszenie jej wymiaru („Sekcja B”: zmniejszenie o 75 % do 100 %).*
- (28) Clariant było pierwszym przedsiębiorstwem, które przedstawiło rozstrzygające dowody na istnienie tajnych porozumień kartelowych, mających wpływ na rynek kwasu monochlorooctowego w EOG. W następstwie oświadczenia złożonego przez Clariant w dniu 6 grudnia 1999 r., zawierającego informacje i dowody, Komisja mogła przeprowadzić dochodzenie w pomieszczeniach firm Akzo

oraz Atofina. Clariant spełniła także pozostałe wymagania określone w sekcji B: zaprzestała uczestnictwa w kartelu, w pełni współpracowała w trakcie dochodzenia i nie nakłaniała innych przedsiębiorców do uczestnictwa w kartelu. Biorąc pod uwagę wszystkie te elementy, w decyzji przewidziano zmniejszenie o 100 % grzywny, które byłyby nałożone na przedsiębiorstwa Clariant AG oraz Clariant GmbH w przypadku braku współpracy z ich strony.

2. *Poważne zmniejszenie wymiaru grzywny („Sekcja C”: zmniejszenie o 50 % do 75 %).*

- (29) Przedsiębiorstwa Akzo i Atofina nie spełniły wymagań określonych w sekcji C zawiadomienia Komisji w sprawie obniżania grzywny.

3. *Poważne zmniejszenie wymiaru grzywny („Sekcja D”: zmniejszenie o 10 % do 50 %).*

- (30) Zarówno Akzo jak i Atofina współpracowały z Komisją.

- (31) Zważywszy na fakt, że Atofina była drugim przedsiębiorstwem, które dostarczyło Komisji informacje i dowody, w istotny sposób przyczyniające się do ustalenia istnienia kartelu, uznaje się, że Atofina ściśle współpracowała z Komisją i w związku z tym może uzyskać poważne zmniejszenie grzywny. Ponadto Atofina nie podważała faktów, które posłużyły do stwierdzenia istnienia kartelu. W niniejszej decyzji Komisja oparła się w znacznym stopniu na szczegółowych informacjach i dowodach dostarczonych przez Atofina. Atofina spełniła wymogi określone w sekcji D. Współpraca firmy jest powodem zmniejszenia o 40 % grzywny, która w przeciwnym przypadku byłaby nałożona na to przedsiębiorstwo.

- (32) Zważywszy na fakt, że Akzo była trzecim przedsiębiorstwem, które dostarczyło Komisji informacje i dowody, potwierdzające istnienie kartelu na rynku kwasu monochlorooctowego, uznaje się, że Akzo może uzyskać poważne zmniejszenie wysokości grzywny. Akzo nie podważało faktów na których opierała się Komisja w trakcie postępowania. Komisja uznała, że firma Akzo spełniła wymogi określone w sekcji D. Informacje i dowody dostarczone przez Akzo były szczegółowe i zostały wykorzystane przez Komisję. Jest to powodem zmniejszenia o 25 % grzywny, która w przeciwnym przypadku zostałaby nałożona na to przedsiębiorstwo.

Decyzja

- (33) Wymienione poniżej przedsiębiorstwa naruszyły przepisy art. 81 traktatu dokonując podziału rynku pod względem wielkości produkcji, dokonując podziału klientów, przeprowadzając uzgodnione podwyżki cen, wprowadzając system rekompensat, wymieniając informacje dotyczące sprzedaży i cen oraz regularnie uczestnicząc w spotkaniach i utrzymując innego typu kontakty, których celem było uzgadnianie i wprowadzanie w życie wyżej opisanych ustaleń. Począwszy od dnia 1 stycznia 1994 r. działania niżej wymienionych przedsiębiorstw stanowiły także naruszenie przepisów art. 53 ust. 1 Porozumienia EOG.

- (a) Akzo Nobel Chemicals BV, Akzo Nobel Functional Chemicals BV, Akzo Nobel Nederland BV oraz Akzo Nobel NV, od dnia 1 stycznia 1984 r. do 7 maja 1999 r.;

⁽²⁾ Zgodnie z pkt 28 zawiadomienia Komisji w sprawie zwalniania z grzywny oraz zmniejszania grzywny w sprawach kartelowych z 2002 r., począwszy od dnia 14 lutego 2002 r., przepisy zawiadomienia z 2002 r. zastępują przepisy zawiadomienia z 1996 r. w przypadkach, gdy żadne przedsiębiorstwo nie skontaktowało się z Komisją w celu skorzystania z łagodnego traktowania przewidzianego w tym zawiadomieniu. Zważywszy na fakt iż w omawianej sprawie kilka przedsiębiorstw zwróciło się do Komisji z wnioskiem o złagodzenie sankcji przed 14 lutego 2002 r., zastosowanie mają przepisy zawiadomienia z 1996 r.

- (b) Akzo Nobel Base Chemicals AB, Eka Chemicals AB oraz Akzo Nobel AB, od dnia 15 czerwca 1993 r. do 7 maja 1999 r.;
- (c) Hoechst AG, od dnia 1 stycznia 1984 r. do 31 czerwca 1997 r.;
- (d) Elf Aquitaine oraz Arkema SA (dawniej Atofina SA), od dnia 1 stycznia 1984 r. do 7 maja 1999 r.;
- (e) Clariant AG, Clariant GmbH, od dnia 1 lipca 1997 r. do 7 maja 1999 r.
- (34) W następstwie wymienionych powyżej naruszeń, nakłada się następujące grzywny:
- (a) Akzo Nobel Chemicals BV, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Functional Chemicals BV, Akzo Nobel Base Chemicals AB, Eka Chemicals AB oraz Akzo Nobel AB 84,38 mln EUR;
- (b) Hoechst AG 74,03 mln EUR;
- (c) Elf Aquitaine oraz Arkema SA (dawniej Atofina SA), solidarnie 45 mln EUR;
- (d) Arkema SA (dawniej Atofina SA) 13,5 mln EUR;
- (e) Clariant AG oraz Clariant GmbH solidarnie 0 mln EUR.
- Akzo Nobel Base Chemicals AB, Eka Chemicals AB oraz Akzo Nobel AB są solidarnie odpowiedzialne za uiszczenie grzywny, o której mowa w akapicie pierwszym lit. a), do wysokości 50,63 mln EUR. Pozostałe przedsiębiorstwa grupy Akzo, wymienione w tym punkcie są solidarnie odpowiedzialne za uiszczenie pełnej kwoty grzywny.
- (35) Przedsiębiorstwa wymienione w pkt 1 zobowiązane są niezwłocznie przerwać naruszenie przepisów, o ile nie uczyniły tego do tej pory. Powstrzymają się one także od ponownego podejmowania działań i zachowania takiego jak stwierdzone w tej sprawie naruszenie przepisów oraz od wszelkiego zachowania o równoważnych celach lub skutkach.
-